

İlaç Sektörü Birleşme ve Satın Almaları*

Türkiye ilaç pazarındaki birleşme
ve satın alma faaliyetleri

2006 – 2009 Dönemi İncelemesi

- 01 Giriş
- 02 Raporda Öne Çıkan Konular
- 03 Piyasa Görünümü
- 06 Birleşme ve Satın Almalar
- 09 Hızlı Büyüyen Cazip bir İlaç Pazarı olarak Türkiye
- 11 Araştırma Sonuçları
- 14 Önümüzdeki Dönemde Birleşme ve Satın Alma Faaliyetleri
- 15 İletişim

Metodoloji ve terminoloji

İlaç Sektörü Birleşme ve Satın Almaları isimli bu rapor Türkiye'de ilaç sektöründeki satın alma ve birleşme faaliyetlerini ele almaktadır. Yapılan inceleme kamuya açık bilgileri esas almaktadır ve hukuki kapanışı bekleyenler dahil olmak üzere 2006 yılından Ağustos 2009'a kadar kamuya açıklanmış birleşme ve satın alma işlemlerini kapsamaktadır. Bu raporda yer alan işlem değerleri, açıklanan değerlerin karşılığıdır ve %100 hisse değerine tamamlanmamıştır. Ayrıca, rapor, PricewaterhouseCoopers tarafından gerçekleştirilen ve potansiyel yatırımcıların (finansal ya da stratejik yatırımcılar) ve Türkiye'de ilaç sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin yöneticilerini kapsayan bir araştırmanın sonuçlarını da içermektedir. Araştırma, temel olarak, ilaç sektörüne yönelik yatırımcı ilgisini anlamayı ve muhtemel işlemler için kritik başarı faktörleri ile önemli hususları tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu rapora www.pwc.com/tr/ adresi üzerinden de ulaşılabilmektedir.

Zeki Gündüz
Ortak, Vergi Hizmetleri,
İlaç Sektörü Lideri

Serkan Tarmur
Ortak, Danışmanlık
Hizmetleri

Türkiye ilaç sektöründeki birleşme ve satın alma faaliyetlerinin ele alındığı İlaç Sektörü Birleşme ve Satın Almaları isimli çalışmamızın birincisini sizlere sunmaktan büyük memnuniyet duymaktayız.

PricewaterhouseCoopers Türkiye, ilaç sektöründe 2006 yılı ile rapor tarihi arasındaki dönemde gerçekleşen birleşme ve satın alma faaliyetleri hakkında mevcut ve potansiyel yatırımcılar ile muhtemel satıcılara temel bir bilgi sağlamak ve bir bakış açısı kazandırmak amacıyla bu raporu hazırlamıştır.

Raporda, sektör içerisinde birleşme ve satın alma işlemi yapmakta olan veya bu yönde niyeti olan şirketleri aydınlatmak amacıyla, Türkiye ilaç sektöründeki önemli oyuncular ve olası yatırımcılar ile yapılan bir araştırmanın sonuçlarına da yer verilmektedir.

Herkes tarafından kabul edildiği üzere, 2008 hafızalardan silinmeyen bir yıl olmuştur. Yılın ilk üç çeyreğinde yatırım yapma isteğinin en üst seviyelerde olduğu görülürken, yılın geri kalanı değişen risk faktörleri nedeniyle şirketlerin ayakta kalma mücadelesi verdiği bir dönem olarak geçmiştir. 2008 yılında ilaç ve tıbbi cihazlar sektöründe 13 adet birleşme ve satın alma işlemi kayıtlara geçerken bunlardan işlem değeri açıklanan 4 adedinin toplam işlem değeri 125 milyon ABD Doları (“Dolar”) olarak gerçekleşmiştir. 2007 yılında ise açıklanan 5 adet işlemin toplam değeri 641 milyon Dolardır (Eczacıbaşı İlaç’ın Zentiva tarafından satın alınmasının tek başına 2007’de 610 milyon Dolarlık işleme tekabül ettiğini hatırlatmak isteriz).

Makroekonomik krizin reel sektöre olumsuz etkileri ile birlikte yatırımcı güveni 2008’in son çeyreğinden bu yana hızla düşüş göstermiş ve bu dönemde herhangi bir birleşme ve satın alma işlemi gözlenmemiştir.

Önümüzdeki dönemlere bakacak olursak, likidite sorununun ve düşük risk alma isteğinin finansman kaynaklarına erişimi daha zor ve de yüksek maliyetli kılacağına dair piyasadaki beklentilere büyük ölçüde katılmaktayız. Gerek kredi kaynaklarının azlığı gerekse durgunluk endişeleri halihazırda yatırım ortamını oldukça tutucu bir hale sürüklemektedir. Bununla birlikte yaptığımız araştırma sonucunda edindiğimiz olumlu görüşler (artan nüfus ve diğer demografik etmenler, AB üyeliği süreci ve üretim tesislerinin kalite düzeyi gibi) ilaç sektöründeki birleşme ve satın alma işlemlerinin ileriki yıllarda artacağına yönelik güvenimizi korumamızı sağlamıştır.

2006’dan günümüze kadar olan dönemi kapsayan bu ilk raporun Türkiye ilaç sektöründeki olası yatırımcılara ve mevcut piyasa oyuncularına birleşme ve satın almalar konusunda faydalı olmasını umuyoruz.

02 Raporda Öne Çıkan Konular

Türkiye, Avrupa'daki en büyük altıncı ilaç pazarı olarak geçtiğimiz üç yıl boyunca hem stratejik hem de finansal yatırımcılardan ciddi ölçüde ilgi gördü. 2006 ve 2008 yılları arasında açıklanan işlemlerin toplam değeri 1 milyar Doları aşarken, özellikle Zentiva'nın Eczacıbaşı İlaç'ı satın almasıyla 2007'de toplam işlem hacmi en üst noktaya ulaştı.

Bu ilginin önemli sebeplerinden biri, Türkiye'de güçlü bir yerel jenerik ilaç endüstrisinin olmasıdır. 2008 yılında, Türkiye pazarında jenerik ilaçların satılan kutu sayısı bakımından %53'lük, tutar bakımından ise %34'lük bir pazar payı bulunmaktadır. Ayrıca, ilk ondaki şirketlerin toplam pazar payının %50'den düşük olduğu göz önüne alınacak olursa oldukça bölünmüş bir piyasa yapısının olduğu görülmektedir.

İkinci olarak, son beş yılda sektörü AB piyasaları ile uyumlu hale getiren temel reformlar yapılmıştır. Ancak, araştırma katılımcıları, fiyatlandırma ve geri ödeme süreçlerinin halen sektörün en kritik konuları olduğunu söylemektedir.

Üçüncü unsur ise büyüme beklentileri ile ilgilidir. Türkiye'nin kalabalık ve de büyüyen nüfusunun, ortalama yaşam süresindeki artış beklentisinin ve artan yaşlı insan nüfusunun yanı sıra kişi başı ilaç tüketiminin düşük olması büyüme için önemli bir potansiyel sunmaktadır. PwC'nin İlaç Sektörü 2020 Raporu'nda ("Pharma 2020: The vision", www.pwc.com), 2020 yılına kadar küresel pazarın yaklaşık 1,3 trilyon Dolarlık değere ulaşacağı ve E7 ülkelerinin – Brezilya, Çin, Hindistan, Endonezya, Meksika, Rusya ve Türkiye – bu pazarın beşte birini oluşturacağı tahmin edilmektedir. Çin'in ikinci ya da üçüncü en büyük pazar olması beklenirken, Türkiye ve Hindistan'ın ise rahatlıkla ilk ona girebileceği tahmin edilmektedir. Yine, aynı rapora göre Türkiye piyasasının her yıl %10-15 oranlarında büyümesi beklenmektedir.

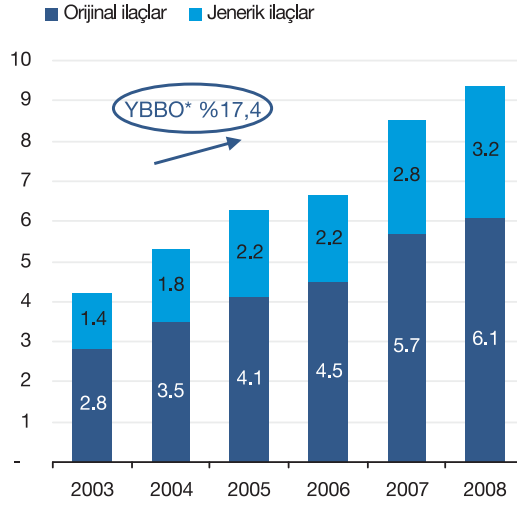
Araştırma katılımcıları, tüm bu unsurlarla birlikte üretim tesisi kalitesi ve AB üyeliği sürecinin yatırım kararlarını destekleyen temel unsurlar olduğunu söylemektedir.

Kısa vadede ne bizler ne de araştırma katılımcıları işlem hacimlerinde ani bir artış beklememekteyiz, ancak küresel ekonomik toparlanma ile birlikte Türkiye ilaç pazarında birleşme ve satın alma faaliyetlerinin 2010 ve sonrasında artması beklenmektedir.

Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya ve İspanya'nın ardından Türkiye Avrupa'nın en büyük altıncı ilaç pazarıdır

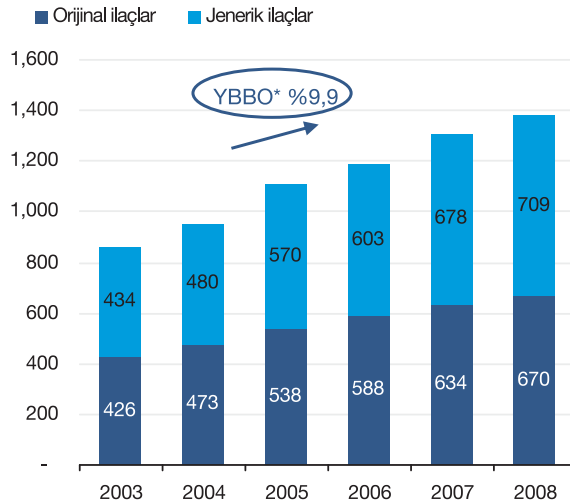
Türkiye'de reçeteli ilaç pazarı toplam satışları, fabrika çıkış fiyatları üzerinden hesaplandığında 2007'de 8,5 milyar ABD Doları'ndan 2008'de 9,4 milyar Dolar'a ulaşmıştır. Bu artışın bir kısmı kuvvetli Türk Lirası'ndan kaynaklanıyor olsa da piyasada %9,8'lik bir büyüme yaşanmıştır. TL bazında bakıldığında piyasada %9,1'lik bir büyüme gerçekleşmiştir. 2007'de 1,31 milyar adet olan piyasa büyüklüğü 2008'de %9,9'luk bir büyüme ile 1,38 milyar kutu adedine ulaşmıştır.

Reçeteli İlaç Piyasası (milyar Dolar)

Kaynak: İlaç Endüstrisi İşverenleri Sendikası ("İEİS")
*Yıllık Bileşik Büyüme Oranı

Hacim (milyon kutu)

Kaynak: İEİS
*Yıllık Bileşik Büyüme Oranı

Oldukça bölünmüş bir piyasa yapısı vardır. Sektördeki ilk on şirketin toplam pazar payı %50'nin altındadır

Yaklaşık 300 firmanın faaliyet gösterdiği Türkiye ilaç piyasası oldukça bölünmüş bir yapıya sahiptir. Türkiye'deki 43 üretim tesisinin 14'ü çokuluslu şirketlere aittir. Piyasadaki ilk on şirketin pazar payı %50'nin altındadır. Yoğun rekabet ile birleşince bu bölünmüş yapının, Türkiye ilaç piyasasında daha fazla konsolidasyonu gerektireceği düşünülebilir.

Diğer bölgesel pazarlara göre daha yüksek yerel üretim hacmi ile Türkiye'de güçlü bir jenerik ilaç pazarı bulunmaktadır

IEIS'ye göre, ithal ürünlerin Türkiye ilaç pazarındaki payı hacimsel olarak 2008 yılında %36 olmuştur. Bu ithal ürünlerin çoğunluğunu orijinal ilaçlar oluşturmaktadır. Diğer yandan, yerel üretim oranı %64, yerel üretim içinde jenerik ürünlerin payı ise %72'dir. Piyasadaki jenerik ilaçların çoğunluğu, yoğun promosyon çalışmaları ile desteklenen markalı jenerik diye nitelendirilen ilaçlardan oluşmaktadır.

Terapötik sınıflar açısından bakıldığında, Türkiye ilaç pazarı, pazar payındaki düşüşe rağmen hala sistemik anti-enfektiflerin hakimiyeti altındadır (2005 yılı payı %21 iken Mayıs 2009'da %15'e düşmüştür). Diğer büyük terapötik sınıflar sindirim sistemi ve metabolizma, kardiyovasküler sistem, merkezi sinir sistemi ve solunum sistemidir ve bu sınıfların her biri yaklaşık %10'un üzerinde pazar payına sahiptir. Pazar geliştikçe kardiyovasküler sistem, merkezi sinir sistemi ve onkoloji gibi terapötik alanların payının artması beklenmektedir.

İlaç dağıtım piyasası oligopol bir yapıya sahiptir

Hedef Alliance ve Selçuk Ecza şirketleri ilaç dağıtım pazarının %70'ine hakimken, 250-300 küçük distribütör kalan %30 için rekabet etmektedir.

Türkiye'de, ürünleri distribütörler tarafından tedarik edilen 240,000'den fazla eczane faaliyet göstermektedir.

Türkiye ilaç sektörü geçtiğimiz beş yılda temel yasal reformlara tanıklık etmiş ve hemen hemen AB ile uyumlu hale gelmiştir

Artan ilaç harcamaları, Türk Hükümeti'nin sağlık hizmetlerine erişimi iyileştirmeye yönelik politikası ile paralel olarak, ilaç fiyatlarının belirlenme kriterlerinde ve metodlarında olduğu kadar, geri ödeme mekanizmasında da bir takım önemli değişikliklerin yapılmasına yol açmıştır. Fiyatlar artık yasal bir fiyatlandırma sistemine göre AB ülkeleri arasından belirlenmiş referans ülkelerdeki (Yunanistan, İspanya, İtalya, Portekiz ve Fransa) fiyatlar temel alınarak belirlenmektedir.

Referans fiyatlandırma sisteminden başka bir takım temel değişiklikler de Maliye Bakanlığı tarafından yapılmıştır - sosyal güvenlik kurumlarının ortak kullanacağı bir geri ödeme listesinin uygulamaya konması, Maliye Bakanlığı'nın ilaç fiyatları üzerinden yaptığı zorunlu indirimler ve geri ödemesi yapılacak fiyatlar için tavanı belirleyen bir bant sistemi örnek olarak verilebilir.

Ayrıca AB uyum sürecine paralel olarak Hükümet, Ocak 2005'te veri münhasıriyeti yasasını yürürlüğe sokmuştur. Veri münhasıriyeti dönemi ilacın gümrük birliğinde ilk ruhsatlanma tarihinden itibaren 6 yıldır.

Nisan 2008'de Hükümet, yerel Ar-Ge faaliyetlerini arttırmak ve çokuluslu şirketlerin Türkiye'de Ar-Ge faaliyetlerine daha fazla yatırım yapmalarını sağlamak amacıyla yeni bir Ar-Ge yasası çıkarmıştır. Bu yasa Ar-Ge harcamalarını, başta Ar-Ge vergi indirimi, gelir vergisi muafiyeti, sosyal güvenlik prim desteği, damga vergisi muafiyeti gibi vergi teşvikleri şeklinde desteklemektedir.

Geçtiğimiz 10 yıl boyunca, hükümetler, perakende zincirlerinin reçetesiz ilaçları satabilmesi ve reçetesiz ilaç reklamı yapılabilmesi için yeni bir OTC ("Over-the-Counter") düzenlemesi yapma düşüncesini tartışmaktadır. Ancak bu düzenlemenin de yakın gelecekte yürürlüğe konması muhtemel görünmemektedir.

Fiyatlandırma konusunda halen yapısal değişiklikler olmaktadır

Özetlemek gerekirse, Türkiye ilaç pazarındaki mevzuat ve süreçler son derece kapsamlı ve karmaşıktır. Bununla beraber, fiyatlandırma sistemindeki en son Eylül 2009'da yapılan değişikliklerin de gösterdiği üzere (zorunlu indirimlerde artış, bant sisteminde daralma ve referans fiyatlarda indirim gibi) pazarda yeni ve yapısal değişiklikler olması halen beklenebilir.

Firmalar fiyat haricinde farklı yöntemlerle de rekabet etmektedir

Yasal fiyatlandırma mekanizması piyasa oyuncularının doğrudan fiyat rekabetinde bulunmasını engellemektedir. Ancak rekabet, bedelsiz ürünler, eczanelere yapılan indirimler ve distribütörlere verilen satış primleri ile sürdürülmektedir.

06 Birleşme ve Satın Almalar

Geçtiğimiz üç yılda Türkiye ilaç pazarı hem stratejik hem de finansal yatırımcılardan ilgi görmüştür ve toplam işlem sayısı bu dönemde 39'a ulaşmıştır. Özellikle, 2007 yılında birleşme ve satın alma faaliyetleri en üst seviyeye ulaşmıştır.

2006 ile 2008 yılları arasında toplam işlemler

	FY06			FY07			FY08		
	İşlem Sayısı	Duyurulan İşlem Sayısı	Duyurulan İşlem Değeri (milyon Dolar)	İşlem Sayısı	Duyurulan İşlem Sayısı	Duyurulan İşlem Değeri (milyon Dolar)	İşlem Sayısı	Duyurulan İşlem Sayısı	Duyurulan İşlem Değeri (milyon Dolar)
İlaç	5	4	316	5	2	624	5	3	118
Tıbbi Cihazlar	5	0	N/A	11	3	17	8	1	7
Toplam	10	4	316	16	5	641	13	4	125

Kaynak: Mergermarket.com

N/A: Mevcut değil

2006 yılında Türkiye piyasasındaki en büyük işlem Biofarma'nın 200 milyon Dolar değer ile Partners in Life Sciences (PiLS) ve Citigroup Venture Capital International (CVCI) tarafından satın alınmasıydı. Bu işlemi, 74 milyon Dolar ile Deva Holding hisselerinin (%52) Eastpharma Holding'e satışı izlemiştir.

2006 Yılındaki Birleşme ve Satın Almalar

İlan Tarihi	Hedef Şirket	Alıcı Şirket	Hedef Sektör	Hisse Oranı	Alıcının Ülkesi	Değer (milyon Dolar)
Ocak 06	Fako İlaç	Actavis	İlaç sektörü	%11	İzlanda	20
Mart 06	Biofarma Pharmaceuticals	PiLS - CVCI	İlaç sektörü	%100	ABD / İngiltere	200
Haziran 06	Munir Şahin İlaç	PiLS	İlaç sektörü	%100	İngiltere	22
Eylül 06	Taymed	White Swan BV	İlaç sektörü	%100	Hollanda	N/A
Kasım 06	Deva Holding	Eastpharma Holding	İlaç sektörü	%52	Lüksemburg	74
N/A	5 diyaliz merkezi	Fresenius	Diyaliz merkezi	%100	Almanya	N/A
						118
						316

Kaynak: Mergermarket.com

İlaç ve tıbbi cihazlar sektöründe 2007'de gerçekleşen 16 işlemten, işlem değeri açıklananların toplamı 641 milyon Dolar olmuştur ve 2006'daki 316 milyon Dolarlık işlem tutarına kıyasla ciddi bir artış gözlenmiştir. Bu artışta, 2007 yılında, Zentiva'nın 610 milyon Dolar'a Eczacıbaşı İlaç'ı satın almasının önemli katkısı olduğu unutulmamalıdır.

2007 Yılındaki Birleşme ve Satın Almalar

İlan Tarihi	Hedef Şirket	Alıcı Şirket	Hedef Sektör	Hisse Oranı	Alıcının Ülkesi	Değer (milyon Dolar)
Mart 07	Eczacıbaşı İlaç	Zentiva NV	İlaç sektörü	%75	Çek Cumhuriyeti	610
Mart 07	Roche Gebze üretim tesisi	Sandoz International	İlaç sektörü	%100	Almanya	N/A
Mayıs 07	Nöro Tıp Özel Sağlık Merkezi	Acibadem	Tıbbi hizmetler	%100	Türkiye	8
Haziran 07	Özel Kapadokya Diyaliz Merkezi	Euromedic	Diyaliz merkezi	%100	Macaristan	N/A
Temmuz 07	Özel Renal Konya Diyaliz Merkezi	Euromedic	Diyaliz merkezi	%100	Macaristan	N/A
Temmuz 07	Saba İlaç	Eastpharma Holding	İlaç sektörü	%96	Lüksemburg	14
Ağustos 07	Özel Infomed Diyaliz Merkezi	Euromedic	Diyaliz merkezi	%100	Macaristan	N/A
Eylül 07	Renal Aksaray Diyaliz Merkezi	Euromedic	Diyaliz merkezi	%100	Macaristan	N/A
Kasım 07	Özel 19 Mayıs Sağlık ve Diyaliz Merkezi	Euromedic	Diyaliz merkezi	%100	Macaristan	N/A
Aralık 07	Orsem Orthopedics Group	İş Girişim	Tıbbi Cihazlar	%30	Türkiye	6
Aralık 07	Turkmed	İş Girişim	Tıbbi Cihazlar	%30	Türkiye	3
N/A	AMS Tıbbi Cihaz İmalat İthalat	GE Healthcare	Tıbbi Cihazlar	%100	ABD	N/A
N/A	Med İlaç	TEVA	İlaç sektörü	%100	İsrail	N/A
N/A	Emir Özel Sağlık ve Diyaliz Hizmetleri	Fresenius	Diyaliz merkezi	%100	Almanya	N/A
N/A	Bir diyaliz merkezi	Fresenius	Diyaliz merkezi	%100	Almanya	N/A
N/A	Biofarma Pharmaceuticals	Global Finance	İlaç sektörü	N/A	Yunanistan	N/A
						641

Kaynak: Mergemarket.com

N/A: Mevcut değil

2008 yılında ilaç ve tıbbi cihazlar sektöründe toplamda 13 işlem gerçekleşmiştir ve açıklanan işlem değeri de toplam 125 milyon Dolar olmuştur.

2008 Yılındaki Birleşme ve Satın Almalar

İlan Tarihi	Hedef Şirket	Alıcı Şirket	Hedef Sektör	Hisse Oranı	Alıcının Ülkesi	Değer (milyon Dolar)
Ocak 08	Özel Intermed Polikliniği	Euromedic	Diyaliz merkezi	%100	Macaristan	N/A
Şubat 08	Nemed Tıbbi Ürünler	Alvimedica ApS	Tıbbi cihazlar	%85	Danimarka	7
Mart 08	Özel Beyşehir Diyaliz	Euromedic	Diyaliz merkezi	%100	Macaristan	N/A
Mart 08	Özel Iğın Diyaliz Merkezi	Euromedic	Diyaliz merkezi	%100	Macaristan	N/A
Temmuz 08	Monrol Nükleer Ürünler	Eczacıbaşı İlaç	Radyo-farmasötik	%50	Türkiye	42
Ağustos 08	EBV Sağlık	EBEWE Pharma	İlaç sektörü	%100	Avusturya	N/A
Kasım 08	Yeni İlaç	Recordati SpA	İlaç sektörü	%100	İtalya	62
Aralık 08	Betasan Bant Sanayi	PiLS	Tıbbi ürünler	%100	İngiltere	N/A
Aralık 08	Dr. Frik İlaç	İş Girişim	İlaç sektörü	%17	Türkiye	14
N/A	Rasyonel İlaç	Alfa Wasserman	İlaç sektörü	%100	İtalya	N/A
N/A	Yaşam Özel Sağlık	Fresenius	Diyaliz merkezi	%100	Almanya	N/A
N/A	Ataliz Sağlık	Fresenius	Diyaliz merkezi	%100	Almanya	N/A
N/A	Düzye Sağlık	Fresenius	Diyaliz merkezi	%100	Almanya	N/A
						125

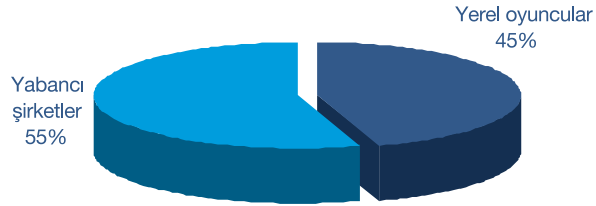
Kaynak: Mergemarket.com

N/A: Mevcut değil

Kamuya açık bilgiler üzerinden yaptığımız araştırmaya göre Türkiye ilaç sektöründe 2009 yılının başından Ağustos sonuna kadar herhangi bir birleşme ve satın alma işlemi gerçekleşmemiştir.

Batı Avrupa ülkelerinin, Türkiye’de ilaç ve tıbbi cihazlar sektöründe gerçekleşen birleşme ve satın alma işlemlerinde en aktif ülkeler olduğu görülmektedir

2008’deki işlemlerde işlem değeri bazında yerli yabancı payı

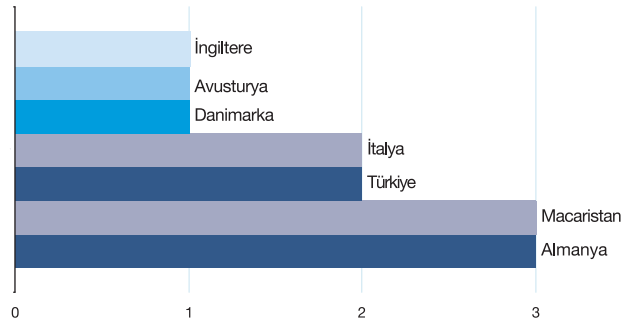

(*): Kamuya açıklanan işlem değerleri baz alınarak hesaplanmıştır.

2008 yılında yabancı yatırımcılar Almanya, İtalya ve Avusturya kökenli olmuştur.

Satın alma işlemleri incelendiğinde yabancı yatırımcıların genelde hedef şirketlerin çoğunluk hisselerini devralmayı tercih ettiği görülmektedir (genelde %85 üzeri ve çoğu kez %100)

2008’de ülke bazında işlem sayıları

Küresel piyasalarda gerçekleşen son birleşme ve satın alma işlemlerinin Türkiye pazarı üzerinde de etkileri görülecektir

Son zamanlarda gerçekleşen küresel birleşme ve satın alma işlemlerinin Türkiye pazarı üzerinde de etkilerini görmeyi beklemekteyiz. Bu işlemler, küresel düzeyde birleşen yabancı şirketlerin Türkiye’deki iştiraklerinin entegrasyonuna yol açmanın yanı sıra, bu şirketlerin pazardaki yerlerini korumak ya da güçlendirmek üzere daha fazla birleşme ve satın alma faaliyetlerine yönelmelerini de getirebilecektir.

Kısa bir süre önce, Pfizer’ın Wyeth’i, Roche’nin Genentech’i ve Merck’in Schering-Plough’ı satın alması gibi büyük çaplı anlaşmalar kamuoyuna duyurulmuştur.

Bu satın almaların Türkiye ilaç pazarı oyuncularını arasındaki rekabeti de etkilemesi muhtemel görünmektedir.

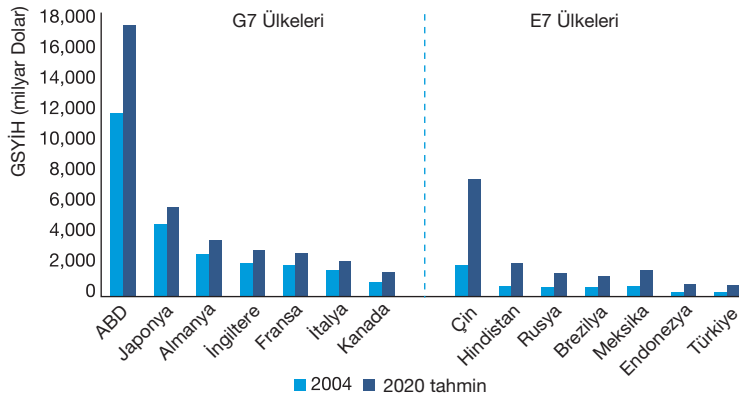
Satın alan	Hedef	Anlaşma Değeri
Pfizer	Wyeth	68,1 milyar Dolar
Roche	Genentech	46,7 milyar Dolar
Merck	Schering Plough	41,1 milyar Dolar
GlaxoSmithKline	Stiefel	3,6 milyar Dolar

Kaynak: Mergermarket.com

Hızlı Büyüyen Cazip bir İlaç Pazarı olarak Türkiye 09

E7 ülkelerinin ekonomik göstergeleri dikkat çekici

PwC'nin İlaç Sektörü 2020 Raporu'na göre ("Pharma 2020: The vision", www.pwc.com) E7 ülkelerinin (Çin, Hindistan, Rusya, Brezilya, Meksika, Endonezya ve Türkiye) toplam varlıklarının G7 ülkelerine oranının 2020 itibarıyla %19,7'den %43,4'e yükselmesi beklenmektedir.

Kaynak: PricewaterhouseCoopers Makro Ekonomik Danışmanlık Grubu
Not: 2004 tahminleri Dünya Bankası Gelişme Göstergeleri veritabanından alınmıştır; 2020 projeksiyonlarında ise PwC'nin modeli temel alınmaktadır.

Türkiye ve Hindistan 2020 yılında en büyük 10 ilaç pazarından biri olabilecektir

2004 yılında, E7 ülkeleri GSYİH'lerinin %0,94'ünü reçeteli ilaçlara harcarken, toplamda harcamaları 518 milyar Dolarlık küresel pazarın %8'ini oluşturmuştur. Öte yandan G7 ülkeleri GSYİH'lerinin %1,31'ini ilaca harcarken bu tutar küresel satışların %79'unu oluşturmaktadır.

14 ülkenin tamamı (E7+G7) ilaç harcamalarını GSYİH'lerinin şu anki oranıyla yapmayı sürdürürlerse ve GSYİH'leri beklendiği oranda artarsa, küresel ilaç pazarı 2020'de 800 milyar Dolar'a ulaşacak ve satışların %14'ü E7 ülkelerinde gerçekleşecektir.

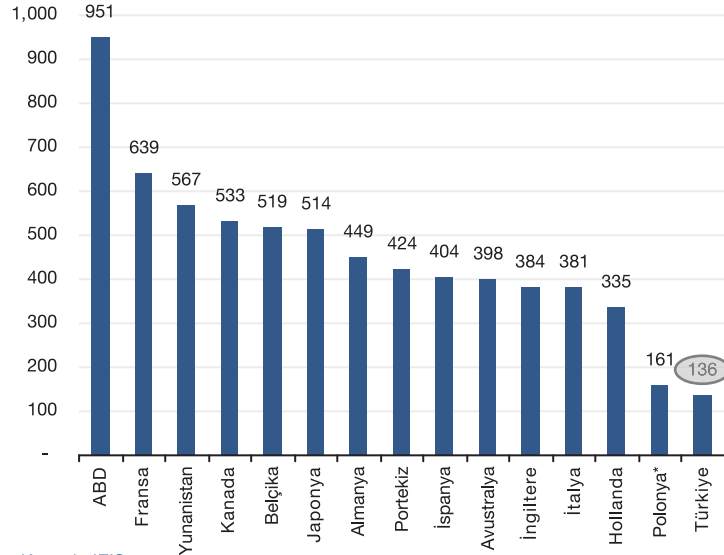
İlaç Sektörü 2020 Raporu'na göre hem G7 ülkeleri hem de E7 ülkelerinin yaşlı nüfusunun artış oranı sebebiyle GSYİH'lerinin daha fazla bir oranını ilaca ayırmaları beklenmektedir. G7 ilaç pazarlarının yılda % 5-7 arasında, E7 pazarlarının da yılda % 10-15 arasında büyüdüğü dikkate alınırsa, 2020 yılında küresel ilaç pazarı 1,3 trilyon Dolar'a ulaşacak ve E7 ülkeleri bu rakamın %19'unu oluşturacaktır. Çin dünyadaki en büyük ikinci ya da üçüncü pazar olurken Türkiye ve Hindistan'ın da en büyük 10 pazardan biri olabileceği öngörülmektedir.

10 yıl içinde ekonomik, demografik ve sosyal değişimler, Türkiye'nin de içinde olduğu E7 ülkelerini ilaç üretimi ve pazarlaması için cazip merkezler haline getirecektir.

Son yıllardaki büyümeye rağmen Türkiye’de kişi başına düşen ilaç tüketimi Avrupa ülkeleri arasında en düşüklerden biri olmayı sürdürmektedir

Türkiye’nin kalabalık ve hızlı büyüyen nüfusu, giderek artan ortalama yaşam süresinin yanı sıra artan yaşlı nüfus ve düşük ilaç tüketimi ciddi büyüme imkanları sunmaktadır.

Kişi başı ilaç tüketimi - 2007 (Dolar)
(US\$)

Kaynak: IEIS
(*): 2008

İlaç Sektörü 2020 Raporu’na göre, Türkiye pazarının her yıl %10-15 oranında büyümesi ve önümüzdeki on yılın en büyük 10 pazarından biri olması beklenmektedir

Sağlık hizmetlerinin tüm nüfusu kapsamının da ilaç harcamalarını arttırması beklenmektedir.

Öte yandan, Türkiye’nin AB’ye katılma kararlılığının hem ekonomik büyümenin hem de ilaç pazarındaki büyümenin itici gücü olması beklenmektedir.

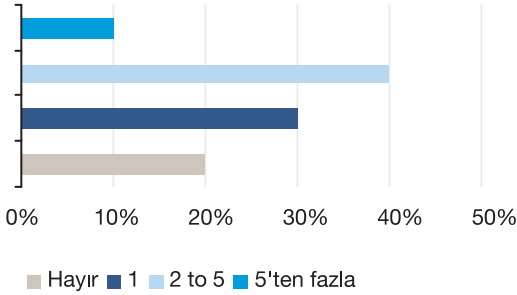
Türkiye’deki ilaç pazarı negatif makroekonomik gelişmelerden çok fazla etkilenmemiştir, çünkü nüfusun çoğunluğu kamu sağlık sigortası kapsamındadır. Türkiye ekonomisi küresel krizden etkilenmiş olsa da ve ana ekonomik göstergelerde belirgin problemler görülse de ilaç pazarı 2009’un ilk dört ayında yaklaşık %20 civarında büyümüştür.

Genel olarak, hükümetin harcamaları kısma yönündeki muhtemel girişimleri ve diğer Avrupa ülkelerine kıyasla düşük olan kişi başı gelir gibi sebeplerle jenerik ilaç satışlarının önemli ölçüde büyümesi beklenmektedir.

Türkiye ilaç pazarında faaliyet gösteren başlıca yerli ve yabancı oyuncularla Türkiye’de birleşme ve satın alma alanında faal olan finansal yatırımcıların (özel sermaye fon yöneticileri gibi) katıldığı bir araştırma gerçekleştirilmiştir.

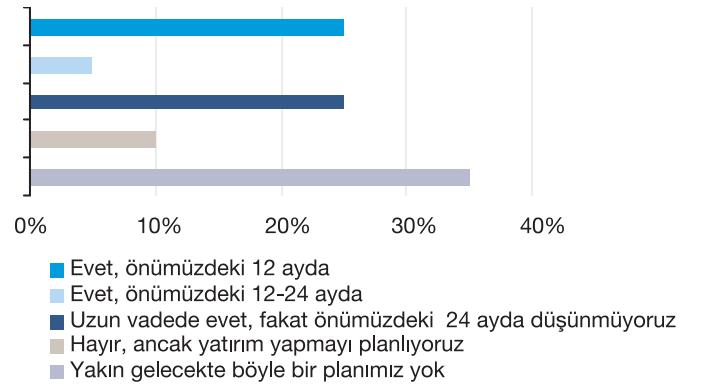
Bu araştırmayla, geleceği parlak olan ilaç sektörü ile ilgili şu anki ve gelecekteki yatırım hevesini anlamak, satın alma süreçlerindeki kritik unsurları tespit etmek, sektör dinamiklerini ve birleşme ve satın alma işlemlerinin altında yatan nedenleri göstermek ve geleceğe yönelik beklentileri anlamak istedik. Araştırmanın özeti aşağıda sunulmuştur:

Son 5 yılda Türkiye’de değerlendirdiğiniz bir birleşme, satın alma işleminiz oldu mu? Evetse lütfen söz konusu hedef şirket sayılarını belirtin.

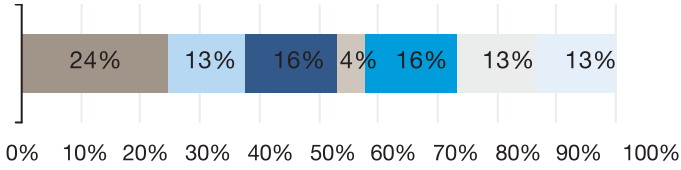
Son beş yıl içinde araştırma katılımcılarının % 80'i en az bir hedef şirket ile ilgilendiğini belirtirken, katılımcıların %50'si Türkiye’de iki ya da daha fazla hedef şirketle ilgilendiğini aktardı.

Yakın gelecekte Türkiye’de bir birleşme ya da satın alma işlemi gerçekleştirmeyi planlıyor musunuz?

Katılımcıların %65'i gelecekte Türkiye pazarında birleşme ya da satın alma planlarının olduğunu belirtirken geri kalan kısım yakın gelecekte bu tür bir işlem planlamıyor.

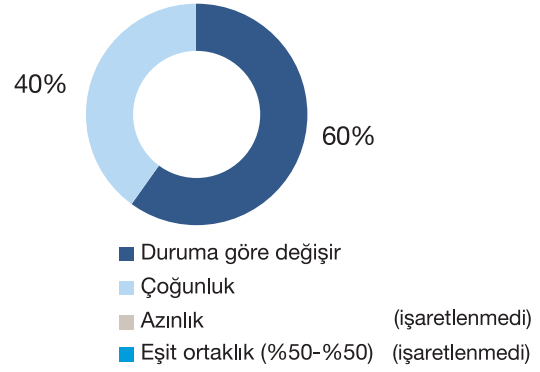
Türkiye’de bir birleşme ya da satın alma işlemi planlıyorsanız, yatırım kararınızı belirleyen temel unsurlar nelerdir?

- Nüfus artışı ve diğer demografik unsurlar
- Kamu harcamalarının seviyesi
- Avrupa Birliği üyelik süreci
- Gelişmekte olan piyasalara coğrafi yakınlık
- Üretim tesislerinin kalitesi
- OTC piyasasının gelişmesi ile ilgili beklentiler
- Diğer

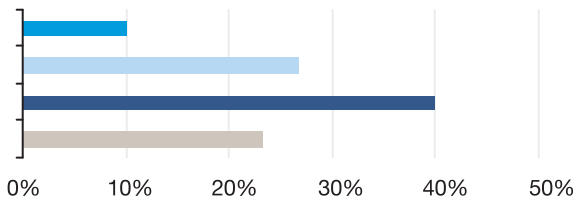
Araştırmamız, yatırım kararlarında nüfus artışı ve diğer demografik unsurların yanı sıra hükümet harcamalarının seviyesi, AB üyelik süreci, üretim tesislerinin kalitesi ve OTC piyasasının gelişmesi yönündeki beklentilerin rol oynadığını gösteriyor.

Azınlık mı çoğunluk hissesi mi almayı planlıyorsunuz?

Katılımcıların çoğunluğu (%60) hisse alım oranlarının şartlara bağlı olduğunu belirtirken, geri kalan kısmı (%40) sadece çoğunluk hissesi alacağını belirtti.

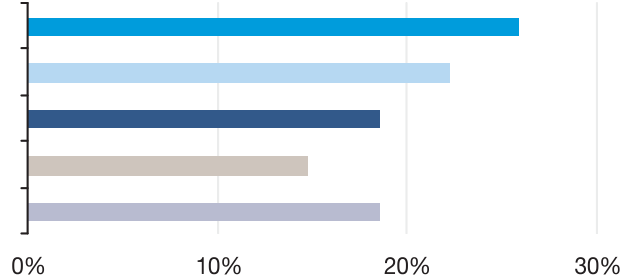
Türkiye’deki birleşme ve satın alma sürecinde en büyük zorluk olarak neleri görüyorsunuz?

- Kötü yönetilen satın alma süreci
- Bilgi kalitesi / Şeffaflık eksikliği
- Mevzuattaki belirsizlikler
- Satıcıların beklentileri

Araştırma katılımcıları, mevzuat ortamındaki belirsizlikler, şeffaflık eksikliği ve bilgi kalitesinin birleşme ve satın alma sürecinde karşılaşılan temel zorluklar olduğunu belirtti.

Önümüzdeki yirmi dört ay boyunca aşağıdakilerden hangi bölgelerde satın almaları sürdürmeyi planlıyorsunuz?

- Uzak doğu (Hindistan, Çin gibi)
- Ortadoğu
- Merkez ve Doğu Avrupa Ülkeleri
- Rusya ve BDT (Bağımsız Devletler Topluluğu)
- Sadece Türkiye

Araştırma katılımcıları Türkiye pazarına olan ilgilerini ifade ettiler. Ayrıca, Uzak Doğu, Orta Doğu, Orta ve Doğu Avrupa ile BDT de yatırımcıların ilgilendikleri pazarlar arasında yer alıyor.

Türkiye ilaç ve tıbbi cihaz pazarında şirket birleşme ve satın almalarının 2009 ve sonrasında nasıl bir seyir izleyeceğini düşünüyorsunuz? Lütfen işlem sayıları ve işlem değerleri açısından yanıtlayınız:

%	İşlem sayısı		İşlem değeri	
	2009	2010 ve sonrası	2009	2010 ve sonrası
Azalma	35%	6%	76%	12%
Artma	41%	76%	6%	59%
Değişmeme	24%	18%	18%	29%

Piyasa oyuncuları, kısa vadede birleşme ve satın alma değerlerinin çok daha düşük olacağını öngörüyor (2009). Bununla birlikte işlem sayısı bakımından geçmiş yıllara nazaran daha istikrarlı bir trend bekleniyor. Uzun vadede ise katılımcılar hem işlem değerleri hem de sayılarının artmasını bekliyor.

Lütfen Türkiye’de ilaç sektörü için kritik gördüğünüz en önemli beş sorunu/riski seçiniz

Sorunlar / riskler	%	Önem Sırası
Fiyatlandırma ve geri ödeme	21%	Yüksek
Patent sürelerinin bitmesi ve yeni ürünler	11%	↑
Hint ve Çinli rakiplerin piyasaya girme ihtimali	11%	
Güçlü yerli jenerik ilaç üreticilerinin varlığı	11%	
Maliyet yönetimi	10%	
İşletme sermayesi yönetimi	10%	
Lisanslama süreci	9%	↓
Düşük seviyede Ar-Ge çalışmaları	9%	
Sektörün vergi teftişlerinde öncelikli olarak yer alması	7%	
Firma itibarını korumak ve mevzuata uygunluk sorunları	3%	Düşük

Araştırmamız fiyatlandırma ve geri ödemenin Türkiye’de ilaç sektörü açısından en önemli sorun olduğunu ortaya koyuyor. Ayrıca, patent sürelerinin sona ermesi, Hintli ve Çinli oyuncuların pazara girme riski ve güçlü bir yerli endüstrinin var olması piyasa oyuncuları ve potansiyel yatırımcılar tarafından kritik konular olarak görülüyor.

14 Önümüzdeki Dönemde Birleşme ve Satın Alma Faaliyetleri

2006 ve 2008 yılları arasında Türkiye’de ilaç sektöründe birleşme ve satın alma faaliyetlerinde ciddi bir artış kaydedilmiştir. Bu durum, son yılların en büyük işlemi olan Zentiva’nın Eczacıbaşı İlaç’ı satın almasıyla 2007 yılında son üç yılın en üst seviyelerine çıkmıştır. 2009 yılında ise Ağustos ayının sonuna kadar kamuya açıklanmış herhangi bir birleşme veya satın alma işlemi bulunmamaktadır.

Küresel pazarda, patent sürelerinin sona ermesi sorunu ve jenerik ilaç rekabetiyle karşı karşıya olan büyük ilaç firmaları için yeni ürün geliştirme süreçlerinin güçlendirilmesi başarı için kilit faktördür. Bu bakımdan küresel pazarda konsolidasyonun sürmesi beklenmektedir. Şirketlerin temel iş alanlarına odaklanmaları ve diğer faaliyetlerini sonlandırmaları beklenmektedir. İlaç sektöründeki küresel düzeyde dev birleşmeler trendi Türkiye ilaç pazarında da etkilerini gösterecektir.

Büyüyen ilaç pazarı ve ileriye dönük beklentiler, Türkiye’yi küresel stratejik oyuncular ve finansal yatırımcılar açısından cazip kılmaktadır. Gelişmekte olan pazarlardaki diğer birçok ülkeden farklı olarak Türkiye gelişmiş üretim imkanları bulunan çok sayıda güçlü ilaç şirketine sahiptir. Bu oyuncuların bazıları Ar-Ge tesislerine de ciddi yatırımlar yapmıştır. Türkiye’nin Çin ve Hindistan’la kıyaslandığında AB pazarlarına olan yakınlığı diğer bir rekabet avantajı olarak ortaya çıkmaktadır.

Yukarıda sözü edilmiş olan ve araştırmamız tarafından da doğrulanan unsurların daha fazla sayıda şirket birleşme ve satın alma işlemi ile sonuçlanması ve sektörün konsolide olması beklenmektedir. Türkiye’de faaliyeti olmayan orijinal ilaç şirketlerinin piyasaya girmesi, mevcut olanların ise üretim yaptıkları iş ortakları ile ya da Türkiye’deki distribütörleri ile stratejik ortaklıklar kurmak suretiyle inorganik büyüyerek pazardaki konumlarını güçlendirmeleri beklenmektedir. Güçlü markaların bulunduğu jenerik ilaç piyasasının varlığı, yerel jenerik ilaç şirketlerini uluslararası jenerik ilaç şirketleri için cazip birer hedef haline getirecektir. Yerel jenerik ilaç şirketlerinin başarılı organize olmuş pazarlama birimleri de yabancı şirketlerin Türk pazarında büyümesini zorlaştırmaktadır.

Diğer taraftan, yerel pazardaki yoğun rekabet, güçlü yerel şirketlerin Türkiye dışında büyüme fırsatları aramasına yol açmaktadır. Bu şirketler, uluslararası pazarlarda kilit oyuncular olmak için stratejik ortaklıklar kurmayı amaçlamaktadır.

Pazarda çok sayıda oyuncu olması ve artan yabancı yatırımcı ilgisi göz önüne alındığında gelecekte sektörün ciddi bir konsolidasyona gidebileceğine inanmaktayız. Bizimle birlikte araştırma katılımcıları da çok kısa dönem içinde alım satım faaliyetlerinde ani bir artış olmasını beklememektedir; ancak küresel ekonomik iyileşme ile birlikte, Türkiye ilaç pazarında birleşme ve satın alma faaliyetlerinde ilerleyen yıllarda büyük artış olacağına inanılmaktadır.

Zeki Gündüz
İlaç Sektörü Lideri
Ortak, Vergi Hizmetleri
Telefon: +90 212 326 6410
E-posta: zeki.gunduz@tr.pwc.com

Serkan Tarmur
Ortak, Danışmanlık Hizmetleri
Telefon: +90 212 376 5312
E-posta: serkan.tarmur@tr.pwc.com

Beste Gücümen
Ortak, Denetim Hizmetleri
Telefon: +90 212 326 6066
E-posta: beste.gucumen@tr.pwc.com

Feride İkiz
Kıdemli Müdür, Danışmanlık Hizmetleri
Telefon: +90 212 376 5340
E-posta: feride.ikiz@tr.pwc.com

Aslı Şen
Müdür, Danışmanlık Hizmetleri
Telefon: +90 212 376 5368
E-posta: asli.sen@tr.pwc.com

Fazıl Bener
Direktör, Kurumsal Finans
Telefon: +90 212 376 5328
E-posta: fazil.bener@tr.pwc.com

Serkan Aslan
Kıdemli Müdür, Değerleme Birimi
Telefon: +90 212 376 5330
E-posta: serkan.aslan@tr.pwc.com

PricewaterhouseCoopers kamu kurumlarına ve özel kuruluşlara endüstri odaklı denetim, vergi ve danışmanlık hizmetleri sunmaktadır. 151 ülkede 163.000'den fazla çalışanın fikirlerinin, deneyimlerinin ve çözümlerinin birleşmesi ile kamu güveninin oluşmasına ve müşterilerinin işlerine değer katmasına yardımcı olur.

PricewaterhouseCoopers 1981 yılından beri faaliyet gösterdiği Türkiye'de, İstanbul'da iki, Ankara'da, Bursa'da ve İzmir'de birer ofis olmak üzere toplam 5 ofiste 31 ortak ve yaklaşık 1.100 kişilik profesyonel kadrosu ile hizmet vermektedir.

S. Seba Cad. No:48
BJK Plaza, B Blok Kat 9
Akaretler 34357 Beşiktaş - İstanbul
Tel: (90) (212) 326 6060
Fax: (90) (212) 326 6050

Büyükdere Cad.
No:100/102
Maya Akar Center B Blok
34394 Gayrettepe - İstanbul
Tel: (90) (212) 355 5858
Fax: (90) (212) 355 5850

Atatürk Bulvarı
Celal Bayar İş Merkezi No:211/18
06680 Kavaklıdere - Ankara
Tel: (90) (312) 457 4545
Fax: (90) (312) 457 4550

Hürriyet Bulvarı No:4/1
Kavala Plaza, Kat 6
35210 Alsancak - İzmir
Tel: (90) (232) 497 7070
Fax: (90) (232) 497 7050

Y. Yalova Yolu 4. km
No:424 Buttım Plaza,
Kat 9 D:1622
16250 Osmangazi - Bursa
Tel: (90) (224) 270 2929
Fax: (90) (224) 270 2930

